

Capitolul 1. Organizarea contabilității și rolul ei în cadrul întreprinderii

Obiectivele / rezultatele învățării:

- să definească contabilitatea și să descrie rolul acesteia în luarea deciziilor;
 - să identifice numeroși utilizatori ai informației contabile;
 - să delimiteze noțiunile de contabilitate financiară și contabilitate managerială;
 - să cunoască sistemele de organizare a contabilității;
 - să explice modalitatea de utilizare a S.N.C. și S.I.R.F. în contabilitatea autohtonă;
 - să descrie contabilitatea ca profesie cu responsabilități etice și posibilități de promovare.
-

1.1. Rolul contabilității în cadrul întreprinderii

Întreprinderea ocupă o poziție centrală în societățile contemporane. Ea este agentul care elaborează și distribuie produse materiale, efectuează prestări de servicii destinate să satisfacă nevoile economice individuale sau colective. Rolul său în viața economică și socială face ca, oricare ar fi natura sistemului în care își desfășoară activitatea cu atât mai mult în contextul unei economii de piață, ea trebuie să dea socoteală despre sine partenerilor săi, utilizatori interni sau externi ai informației contabile. Instrumentul prin intermediul căruia entitatea informează mediul său despre ceea ce face, despre performanțele situației financiare este contabilitatea.

Deci, contabilitatea reprezintă un sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare a elementelor contabile și de raportare financiară.

Contabilitatea a apărut încă în perioada Evului Mediu, odată cu dezvoltarea economiei monetare și apariția germenilor capitalismului. Contabilul modern este implicat nu numai în ținerea registrelor (evidența contabilă), ci și într-o serie de activități ce implică planificare, soluționare a unor probleme,

orientare a acțiunilor, evaluare, control și audit. Contabilul de azi ține cont de necesitățile fundamentale de informare ale utilizatorilor interni și externi.

Împreună cu economia în dezvoltare s-a perfecționat și „arta ținerii socotelilor”, punctul de cotitură reprezentându-l modelul matematic elaborat de Luca Paciolo di Borgia acum mai bine de 500 de ani, după care contabilitatea a devenit de neînlocuit, fără alternative, deopotrivă o știință și o artă privind urmărirea existenței și mișcării capitalurilor și utilităților, stabilirea rezultatelor activității și plasarea lor, și totul pentru ca afacerile să beneficieze permanent de suportul bănesc necesar.

Unii consideră contabilitatea cea mai veche tehnică de gestiune a afacerilor, pentru alții ea reprezintă unul dintre limbajele legale ale întreprinderilor. Astfel, contabilitatea este privită ca un „joc social” care are reguli, actori (jucători) și mize (fig. 1).

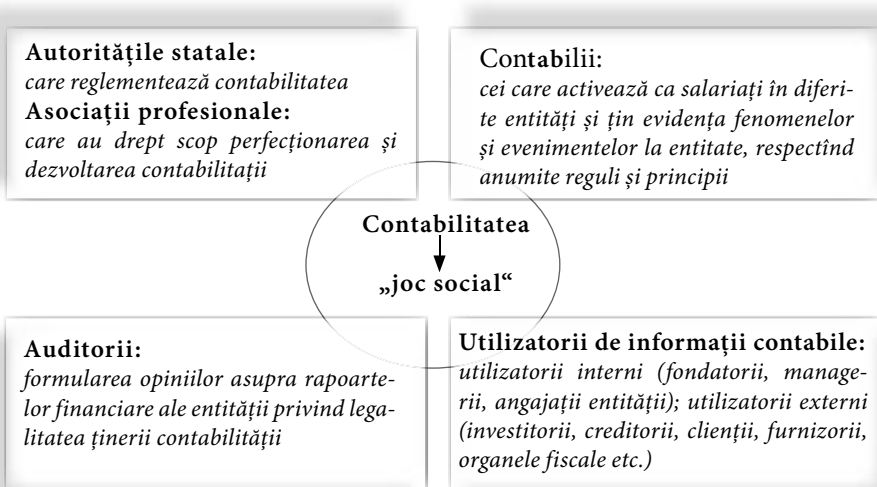

Figura 1. Elementele componente ale „jocului social” și rolul acestora

Participanții la acest joc social pot fi avantajați în detrimentul altora, de aceea este de preferat ca reglementarea contabilității să se facă de către un organ independent de reglementare contabilă, în care să fie implicați toți cei interesați de informația financiar- contabilă.

Calificarea contabilității ca știință s-a realizat în strânsă legătură cu stadiul dezvoltării cunoștințelor din acest domeniu și cu accepția acordată conceptului de „știință”. Inițial, contabilitatea era considerată „o ramură a matematicilor”, ulterior aceasta s-a transformat în „știința administrației raționale a

întreprinderii”. Nici pînă în prezent nu se poate spune că există un consens privind statutul științific al contabilității, dar cei mai mulți autori recunosc caracterul științific al contabilității, deoarece ea dispune atît de un ansamblu de teorii contabile, cît și de metode pentru elaborarea acestor teorii.

Așa cum pentru descrierea unei persoane se obișnuiește să se prezinte trăsăturile și dimensiunile care o caracterizează (înălțimea, greutatea, culoarea ochilor, a părului, maniera de a se îmbrăca, principalele trăsături de caracter), întreprinderea este descrisă de informații cifrice. Este adevărat că informațiile difuzate de entități se supun unor reguli, care prezintă anumite cifre prin intermediul conturilor. Evident că datele oferite de contabilitate nu sînt unicele care caracterizează o anumită entitate economică, dar ele constituie elementul esențial de analiză și apreciere a situației unui agent economic.

În decursul timpului, contabilitatea a cunoscut o evoluție conformă cu progresul tehnico-științific, urmărind să satisfacă mai bine cerințele informaționale ale unor categorii din ce în ce mai largi și mai relevate de utilizatori, crescînd gradul de precizie și de semnificație al datelor oferite, evoluție posibilă prin:

- ◆ folosirea unei terminologii exacte pentru înregistrarea și structurarea faptelor în conturi;
- ◆ organizarea conturilor ce corespunde cerințelor interne ale controlului de gestiune și nevoilor externe de informare;
- ◆ exprimarea acestor conturi în unități monetare comparabile;
- ◆ respectarea anumitor principii contabile, care garantează sinceritatea informării.

Cu alte cuvinte, contabilitatea este considerată ca o activitate prestatoare de servicii care face legătura dintre activitățile economice și factorii decizionali (fig. 2).

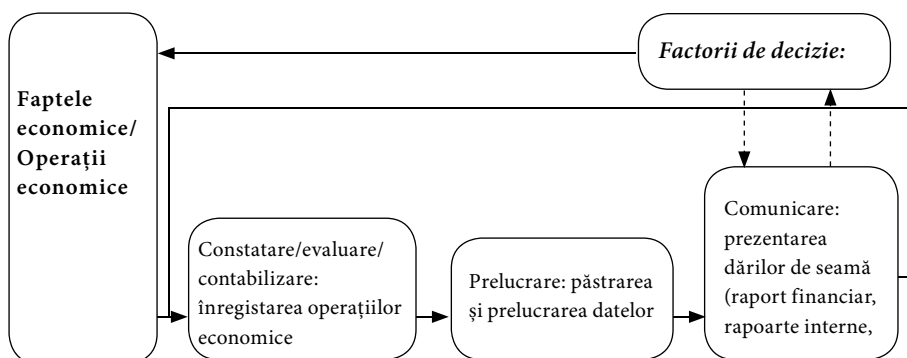

Figura 2: Conexiunea contabilității cu factorii de decizie

Operațiunile economice zilnice care au loc în cadrul unei entități economice sînt recunoscute de contabilitate doar dacă acestea pot fi transformate în cifre (evaluate) și prelucrate prin intermediul procedeeleor specifice metodei contabilității. Contabilitatea este acel element care păstrează toată informația și o prezintă la solicitare factorilor de decizie. Cea mai mare parte a deciziilor luate de către conducerea entității se bazează pe datele furnizate de contabilitate.

La nivelul unei întreprinderi, contabilitatea este cel mai important element al sistemului informațional, deoarece:

- ◆ cele mai multe decizii la nivel microeconomic sînt luate pe baza informațiilor furnizate de contabilitate;
- ◆ permite managerilor și utilizatorilor externi de informații să aibă o imagine a întregii entități;
- ◆ realizează legătura cu celelalte componente ale sistemului informațional al întreprinderii, prin integrarea informațiilor privind aceste activități într-o bază comună.

Contabilitatea este considerată ca o tehnică pură, fără miză economică, socială, și cu atît mai puțîn politică. Unii savanți susțin ideea că importanța contabilității crește odată cu nivelul de dezvoltare economică al unei țări. Mai ales acum, la începutul secolului al XXI-lea, cînd o multitudine de state din lume utilizează standardele internaționale de contabilitate. Recunoașterea normelor contabile internaționale a demonstrat dimensiunile contabilității, adesea ignorate în contextul mondializării economice și al globalizării financiare.

Contabilitatea întreprinderii cuprinde contabilitatea financiară și cea managerială, însă ele nu reprezintă două contabilități, ci două subsisteme ale sistemului informațional contabil. Aceste subsisteme diferă atît din punctul de vedere al obiectivelor, cît și în ceea ce privește intrările în sistem și tipul proceselor folosite în transformarea intrărilor în ieșiri. Astfel, dacă contabilitatea financiară oferă informații utilizatorilor externi, avînd ca obiectiv principal întocmirea de situații și rapoarte financiare, contabilitatea de gestiune produce informații pentru utilizatorii interni. Cu toate că informațiile furnizate de aceste două segmente ale contabilității vizează utilizatori diferiți ca natură, practic ele se bazează pe aceleași înregistrări și pe aceleași surse (numai modul de structurare și de prezentare este diferit). În plus, deși au la bază înregistrări și surse comune, informațiile contabilității urmăresc direcții distincte, astfel:

- contabilitatea financiară vizează aspectele trecute ale gestiunii entității;
- contabilitatea managerială permite organelor de conducere ale întreprinderii să obțină anumite informații privind activitatea trecută a unității, dar servește și ca bază de elaborare a viitoarelor decizii cu caracter strategic, tactic și operativ.

Conform Legii contabilității, *contabilitatea financiară* reprezintă un sistem de colectare, grupare, prelucrare și sistematizare a informației privind existența și mișcarea activelor, a capitalului propriu, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor în expresie valorică, pentru întocmirea rapoartelor financiare. Deci, contabilitatea financiară are ca obiectiv principal prezentarea unei imagini de ansamblu a activității entităților economice în decursul unei perioade de gestiune prin intermediul rapoartelor financiare. În același timp, ea are un rol dublu: pe plan extern reprezintă un instrument de comunicare financiară prin informațiile prezentate utilizatorilor externi, iar pe plan intern reprezintă un instrument de gestiune pus la dispoziția managerilor.

Conform Legii contabilității, *contabilitatea managerială* reprezintă un sistem de colectare, prelucrare, pregătire și transmitere a informației contabile pentru planificarea, calcularea costurilor, verificarea și analiza executării bugetelor, în scopul pregătirii rapoartelor interne pentru luarea deciziilor manageriale. Ea este un instrument de gestiune pus la dispoziția administrației entității și a apărut ca o necesitate practică a managementului întreprinderii. Informațiile propuse de contabilitatea managerială trebuie să respecte unele criterii:

- ◀ *informația are valoare pentru manager dacă ea contribuie la reducerea incertitudinii (îndoielii) viitorului;*
- ◀ *informația suplimentară are valoare dacă aceasta poate afecta decizia respectivă;*
- ◀ *informația are valoare dacă ea contribuie la modificarea consecințelor unei decizii.*

Cîteodată apare întrebarea: *ce așteaptă managerii de la contabilitatea managerială?*

- *să permită o constatare: – lucrurile merg bine sau rău?;*
- *să atragă atenția: de ce probleme trebuie să se intereseze?;*
- *să ajute la soluționarea problemelor: dintre soluțiile alternative, care este cea mai bună?.”*

Contabilitatea este privită ca un sistem informațional ce culege informații brute, le prelucrează prin intermediul contabilității financiare și manageriale, prezentîndu-le organelor de decizie. Însă principalul motiv pentru studierea contabilității constă în obținerea cunoștințelor și aptitudinilor necesare pentru a participa la luarea unor decizii economice importante. Prin urmare, contabilitatea reprezintă un instrument de modelare și o practică socială care nu poate servi direct celor care nu sînt capabili sau nu doresc să-l folosească, figura 3.

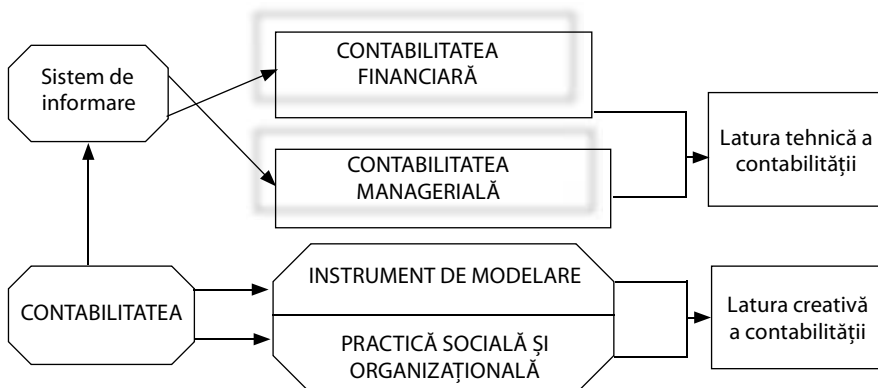

Figura 3: Contabilitatea și dimensiunile sale conceptuale

Odată cu creșterea puterii economice a profesiei contabile și internaționalizarea sa, s-au diminuat prejudecățile care planau asupra meseriei de contabil. Majoritatea „familiilor bune” susțin angajarea copiilor lor ca contabili, știind că salariile lor vor fi cel puțin echivalente cu ale medicilor, avocaților, funcționarilor publici etc.

1.2. Organizarea contabilității întreprinderii

Organizarea contabilității este definită ca un proces de coordonare a acțiunilor în cadrul unei entități prin intermediul mijloacelor administrative, economice și tehnice în baza unui plan adecvat, astfel încât să permită executarea în condiții optime a activității economice. Principalii factori de care trebuie să se țină seama la organizarea contabilității sînt:

- forma de proprietate;
- forma organizatorico-juridică;
- mărimea entității economice.

Organizarea contabilității întreprinderii se referă la cele două subsisteme ale sistemului informațional contabil, și anume: organizarea contabilității financiare și organizarea contabilității manageriale. În Republica Moldova, legea supremă care reglementează contabilitatea este **Legea contabilității**. Conform legii respective, regulile generale privind contabilitatea elementelor patrimoniale constau în următoarele:

- ◀ Entitatea cu răspundere limitată înregistrează elementele contabile în baza contabilității de angajamente, iar entitatea cu răspundere nelimitată – în baza contabilității de casă sau a contabilității de angajamente.
- ◀ Contabilitatea activelor pe termen lung se ține pe fiecare obiect de evidență, în expresie cantitativă și valorică.